

Versterking Samenwerking

OPLEIDINGSSCHOOL
De Stedendriehoek

Ouderbetrokkenheid
Hoe ouderbetrokkenheid kan worden verhoogd

Voorwoord

Deze handreiking bevat een samenvatting van het onderzoek dat de ontwikkelgroep Ouderbetrokkenheid, bestaande uit obs Borgloschool, obs de Flint en rkbs De Martinus Twello, heeft uitgevoerd in het kader van het project Versterking Samenwerking. Deze uitgave bevat tevens een aantal concrete producten die zijn ontwikkeld in het project.

De producten zijn bruikbaar voor scholen die zelf aan de slag willen met het verhogen van de ouderbetrokkenheid op school. Er is een presentatie beschikbaar die kan worden ingezet op de eigen school en leden van de ontwikkelgroep kunnen geïnteresseerde scholen introduceren in de wereld van ouderbetrokkenheid. Tevens kunnen scholen zichzelf in kaart brengen met de 'vragenlijst bevorderende en belemmerende factoren' en kunnen scholen gebruikmaken van de in deze handreiking beschreven ouderbetrokkenheid verhogende activiteiten. Op deze manier kan voor elke school een passende activiteit worden ingezet. Na een bepaalde periode kan er gekeken worden of de ouderbetrokkenheid verhoogd is. U kunt daarvoor het borgingsdocument ouderbetrokkenheid gebruiken.

Zijn er vragen? Heeft u hulp nodig? U kunt contact zoeken met de onderzoeksgroep ouderbetrokkenheid via de website. Ook voor meer informatie over dit onderzoek en andere onderzoeken die zijn gedaan in het kader van Versterking Samenwerking kunt u terecht op www.opleidingsschooldestedendriehoek.nl.

Inhoudsopgave

Voorwoord	2	
Samenvatting van het onderzoek	4	
Presentatie Ouderbetrokkenheid: a mindset	5	
Handleiding vragenlijst bevorderende en belemmerende factoren	6	
Activiteit	Visie op ouderbetrokkenheid	12
Activiteit	Startgesprekken	13
Activiteit	Ouders goed en tijdig informeren	14
Activiteit	Huiswerk	15
Handleiding vragenlijst borging/evaluatie	17	

Samenvatting van het onderzoek

Scholen zijn continu op zoek naar het vergroten van de kwaliteit van hun onderwijs. Uit onderzoek blijkt dat het betrekken van ouders bij het onderwijs aan hun kind zorgt voor betere opbrengsten (Desforges & Abouchaar, 2003; Epstein, 2001, 2004; Hoover-Dempsey et al., 2005; Sardes, 2013; Smit, et al. 2006, 2007).

Dit onderzoek richt zich op het in kaart brengen van wat gedaan kan worden om de ouderbetrokkenheid te vergroten en wat daarbij specifieke bevorderende en belemmerende factoren zijn. Hierbij is de onderzoeksvraag: *Hoe kan de ouderbetrokkenheid op basisschool De Flint, Borgloschool en Martinus Twello worden verbeterd, rekening houdend met de in de literatuur als succesvol beschreven activiteiten en de daarbij behorende bevorderende en belemmerende factoren?* geformuleerd. Uit de bestudeerde literatuur is gebleken dat een visie en beleid op ouderbetrokkenheid, startgesprekken, ouders frequent en tijdig informeren en huiswerk succesvolle activiteiten zijn en significant bijdragen aan een grotere ouderbetrokkenheid. Per activiteit is in kaart gebracht welke bevorderende en belemmerende factoren een rol spelen. De uit de literatuur gedestilleerde factoren zijn getoetst op elke deelnemende school middels interviews bij de directeur, zes leerkrachten en acht willekeurig gekozen ouders. De hiervoor opgestelde interviewleidraad bestond uit open vragen met als doel zo rijk mogelijke antwoorden te verkrijgen. Aan de hand van de gegeven antwoorden is in kaart gebracht in hoeverre een bepaalde factor op een school aan de orde is. Op basis hiervan is voor elke school een op de bestudeerde literatuur gebaseerd advies geschreven met daarin beschreven welke factoren op voldoende wijze aan de orde waren en welke factoren nog aandacht behoeften.

Geconcludeerd kon worden dat elke school meer aandacht moest besteden aan ouderbetrokkenheid maar dat het per school verschilde waar de meeste aandacht naar uit moest gaan. Omdat slechts drie scholen uit dezelfde stad hebben meegedaan aan dit onderzoek, zijn de uitkomsten niet te generaliseren. Hiervoor is uitgebreider onderzoek nodig met een grotere steekproef. Ook een groter aantal te interviewen personen per school zouden de uitkomsten betrouwbaarder kunnen maken. Desalniettemin is per deelnemende school een redelijk tot goed beeld gevormd van hetgeen wordt ondernomen ten behoeve van ouderbetrokkenheid en op basis hiervan is een praktisch bruikbaar advies geschreven.

Presentatie Ouderbetrokkenheid: a mindset

Ouderbetrokkenheid: a mindset

Introductie ouderbetrokkenheid

OPLEIDINGSSCHOOL
De Stedendriehoek

Presentatie is te verkrijgen op de website: www.opleidingsschooldestedendriehoek.nl

Handleiding vragenlijst bevorderende en belemmerende factoren

Inleiding

Om ouderbetrokkenheid verhogende activiteiten succesvol te kunnen inzetten is het belangrijk de factoren die daarbij een rol spelen in kaart te brengen. Om de factoren in kaart te brengen is een korte vragenlijst met stellingen ontwikkeld. Het gaat daarbij om de mening en beleving van leerkrachten en ouders en kan tezamen zorgen voor een betrouwbaar en valide beeld van de factoren. De vragenlijst kan geheel anoniem ingevuld worden.

In deze handleiding komen de volgende praktische stappen aan de orde:

1. Introductie bij leerkrachten en ouders
2. Wat is het doel van deze vragenlijst?
3. Wie vult de vragenlijst in?
4. Hoe wordt de vragenlijst afgenomen?
5. Hoe worden de ingevulde vragenlijsten verwerkt?
6. Hoe worden de gegevens ingezet?

1. Introductie bij ouders

Voorafgaand aan de afname van deze vragenlijst is het advies de ouders te informeren over het feit dat de school de ouderbetrokkenheid wil gaan verhogen. Boven de vragen van de ouders staat nog een korte introductie voor ouders.

2. Wat is het doel van deze vragenlijst?

Een doelstelling van deze vragenlijst is allereerst om ouders en leerkrachten de mogelijkheid te geven de factoren van de eigen school naar eigen inzicht en mening te kunnen beoordelen.

Daarnaast wordt inzicht verkregen in de factoren op een school. Er komt uit welke belemmerend of bevorderend zijn.

De vragenlijst kan ook gebruikt worden om te bepalen op welke activiteit(en) de nadruk gelegd kan worden: visie en beleid, ouders informeren, huiswerkbeleid en startgesprekken.

3. Wie vult de vragenlijst in?

Er zijn twee vragenlijsten ontwikkeld. De eerste is voor leerkrachten en een tweede is voor ouders.

Advies is om zeker de helft van de leerkrachten, verdeeld over de verschillende bouwen, de vragenlijst te laten invullen.

Stuur alle ouders de vragenlijst of selecteer er willekeurig een aantal. Advies is om zeker 25% van de ouders de lijst te laten invullen. Ook weer verdeeld over de bouwen.

4. Hoe wordt de vragenlijst afgenomen?

Het advies is om de vragenlijst digitaal af te nemen. Hierdoor gaat het analyseren van de gegevens snel en makkelijk. Ook is het makkelijk om op deze manier de enquête te verspreiden. Hiervoor kan Google Forms gebruikt worden. zorg dat er na elke factor en ruimte voor opmerkingen of vragen komt.

Bedenk welke ouders mogelijk ondersteuning kunnen gebruiken bij het invullen of interpreteren van de verschillende stellingen.

5. Hoe worden de ingevulde vragenlijsten verwerkt?

- De score per factor wordt berekend.
- Opmerkingen per factor worden door de werkgroep ouderbetrokkenheid geïnventariseerd.
- Maak een ranglijst van de factoren. In eerste instantie worden de uitslagen van de leerkrachten en ouders apart bekeken.

Hoe bereken ik de score per factor?

De **antwoorden op de stellingen** worden als volgt gescoord:

- (bijna) nooit, helemaal mee oneens: 1
af en toe: enigszins mee oneens: 2
vaak; enigszins mee eens: 3
(bijna) altijd; helemaal mee eens: 4

Iedere factor heeft 4 stellingen (en één 5). Tel per factor de scores van de stellingen bij elkaar op en deel dit door het aantal stellingen. Rond de score af met twee cijfers achter de komma, dit is de score van de desbetreffende factor.

Voorbeeld:

op school zijn mensen vriendelijk en voel ik mij welkom. > 2

1. In en rondom school word ik begroet door personeel van de school. > 3
2. In en rondom school kom ik in contact met andere ouders. > 2
3. Leerkrachten luisteren naar wat ik te vertellen heb. > 4

$2+3+2+4=11$ $11/4=2.75$ > de factor "welkom voelen" krijgt een score van 2.75 >

6. Hoe worden de gegevens ingezet?

De werkgroep ouderbetrokkenheid die deze vragenlijst heeft uitgezet analyseert de uitkomsten en maakt een plan van aanpak:

- Aan de hand van de scores per factor wordt in kaart gebracht welke factoren mogelijk belemmerend of bevorderend zijn op de school.
- Met deze factoren wordt rekening gehouden als de ouderbetrokkenheid verhogende activiteiten worden ingezet.
- De uitkomsten en het plan van aanpak worden gedeeld met leerkrachten en ouders.

Vragenlijst factoren Leerkrachten

Scholen en hun leerkrachten willen het beste voor hun kinderen. Ze zijn steeds op zoek om de kwaliteit van het onderwijs te vergroten. Echter is niet elke school gelijk. Leerlingaantallen en -populatie kunnen verschillen. Sociaal-culturele achtergronden van ouders kunnen anders zijn. Het maakt nogal uit of er gewerkt wordt op een klein dorpschool of een school middenin een grote stad. Elke school heeft zo zijn eigen factoren die bevorderend of belemmerend werken om een activiteit ten behoeve van ouderbetrokkenheid succesvol te laten zijn. Een belemmering op een school zou bijvoorbeeld de Nederlandse taal kunnen zijn. Als de school daar geen rekening mee houdt bij het vormgeven en uitzetten van bijvoorbeeld het informeren van ouders zal dat niet effectief en succesvol verlopen.

Om te kunnen achterhalen waar een school rekening mee dient te houden bij het inzetten van ouderbetrokkenheid verhogende activiteiten is er een vragenlijst ontwikkeld. Deze lijst bestaat uit een aantal stellingen. Ouders en leerkrachten vullen een vragenlijst in. Aan de hand van de uitkomsten worden bevorderende en belemmerende factoren van een school in kaart gebracht. Vervolgens kan de school rekening houden met deze factoren.

Hieronder leggen wij u een aantal stellingen voor. De stellingen zijn gekoppeld aan de verschillende factoren. Bij iedere factor staan steeds 4 of 5 stellingen. Onder ieder onderwerp is er ruimte voor op- of aanmerkingen.

U kunt per stelling steeds kiezen uit de volgende antwoordcategorieën:

- (bijna) nooit; helemaal mee oneens
- af en toe; enigszins mee oneens
- + vaak; enigszins mee eens
- ++ (bijna) altijd; helemaal mee eens

Passende communicatie

1. Ik weeg steeds af wanneer ik ouders op de hoogte breng van de ontwikkeling van hun kind op school.
2. Ik informeer ouders naar mijn mening vaak genoeg over de ontwikkeling van hun kind op school.
3. Ik informeer ouders naar mijn mening op de juiste manier over de ontwikkeling van hun kind op school.
4. Ik breng ouders op de hoogte van ontwikkelingen (wat de kinderen leren, uitstapjes, nieuwe leerling) van mijn klas.

Warme overdracht met educatieve partners

1. Er vindt altijd een warme overdracht plaats met educatieve partners (denk aan kinderopvang, Tintaan, 3+-groep, andere basisschool bij zij-instroom, VO).
2. Op school worden ouders uitgenodigd voor de warme overdracht met educatieve partners.
3. De leerkracht zorgt ervoor dat ouders inbreng hebben tijdens de warme overdracht met educatieve partners.

4. De uit een warme overdracht verkregen informatie is beschikbaar voor alle leerkrachten.

Positieve attitude van leraren t.a.v. ouders

1. Ik laat aan ouders merken dat ik contact met hen belangrijk vind.
2. Ouder(s) en ik werken samen aan de ontwikkeling van hun kind.
3. Inbreng van ouders neem ik serieus.
4. Binnen de school benadert iedereen ouders altijd positief.

Gelijkwaardigheid. Het erkennen van elkaars expertise, kennis en inbreng.

1. Ik sta open voor feedback van ouders op mijn manier van lesgeven.
2. Ik sta open voor feedback van ouders op hoe ik de leerlingen benader.
3. Ik sta open voor feedback van ouders op de wijze waarop ik communiceer met ouders.
4. Ik sta open voor de opvoedkundige opvattingen van ouders. Ook als het niet mijn opvattingen zijn.

Huiswerk. Bekendheid bij ouders hoe ze didactisch en pedagogisch kunnen ondersteunen bij huiswerk.

1. Ik informeer ouders over het feit dat zij een coachende rol moeten hebben wanneer hun kind huiswerk maakt.
2. Ik maak ouders bewust van het feit dat er thuis een fijne sfeer rond huiswerk moet zijn.
3. Het is wenselijk dat er thuis en op school op dezelfde manier gewerkt wordt. Ik maak duidelijk hoe er op school gewerkt wordt en dus hoe het huiswerk gemaakt moet worden.
4. Ik zorg dat de informatie die ik geef over hoe te kunnen ondersteunen bij huiswerk begrijpelijk is voor ouders.

Er is een visie waaruit beleid is voortgekomen.

1. Ik weet wat de visie van de school is op ouderbetrokkenheid.
2. De visie op ouderbetrokkenheid is omgezet naar een ouderbetrokkenheidsbeleid.
3. In het ouderbetrokkenheidsbeleid staan acties die in samenhang met elkaar de visie op ouderbetrokkenheid verwezenlijken.
4. Ik sta achter de wijze waarop wij als school invulling geven aan het ouderbetrokkenheidsbeleid.

Beheersing Nederlandse taal van ouders (schrijven, lezen, spreken)

1. Ik weet welke ouders de Nederlandse taal goed beheersen en welke niet.
2. Als ik ouders informeer, houd ik rekening met de mate van beheersing van de Nederlandse taal.
3. Als school hebben we afspraken gemaakt over hoe we rekening houden met de mate van beheersing van de Nederlandse taal van ouders.
4. Tijdens oudergesprekken pas ik mijn woordgebruik aan, aan de mate van beheersing van de Nederlandse taal van ouders.

Vragenlijst factoren Ouders

We zijn op onze school steeds bezig het beste voor de kinderen te doen. Het betrekken en samenwerken

met ouders is daarbij een belangrijk onderdeel. Als school willen we ouders nog meer betrekken bij het onderwijs en de kinderen.

Om dat te kunnen doen, hebben we de feedback van ouders nodig. We willen graag weten hoe ouders tegen bepaalde dingen aankijken.

We vragen u op een aantal stellingen te reageren. Er staan steeds 4 of 5 stellingen per onderwerp. Onder ieder onderwerp is er ruimte voor op- of aanmerkingen.

U kunt per stelling steeds kiezen uit de volgende antwoorden:

- (bijna) nooit; helemaal mee oneens
- af en toe; enigszins mee oneens
- + vaak; enigszins mee eens
- ++ (bijna) altijd; helemaal mee eens

Op school zijn mensen vriendelijk en voel ik mij welkom.

1. In en rondom de school word ik begroet door het personeel van de school.
2. In en rondom de school kom ik in contact met andere ouders.
3. Leerkrachten luisteren naar wat ik te vertellen heb.
4. De directie luistert naar wat ik te vertellen heb.

Ouders kunnen de school en klas binnen komen als ze dat willen. Directie en leerkrachten zijn aanspreekbaar.

1. Ouders kunnen de school in komen.
2. De leerkracht van mijn kind kan ik bereiken als ik een vraag of opmerking heb.
3. Het is mij bekend wanneer ik de leerkracht kan bereiken als ik een vraag of opmerking heb.
4. Gedurende de werkweek zijn er verschillende mogelijkheden om de directeur van de school te spreken.

De school communiceert op zo een manier dat de boodschap duidelijk overkomt.

1. Ik ben op de hoogte van hoe het met mijn kind op school gaat.
2. Ik word genoeg geïnformeerd over hoe het met mijn kind op school gaat.
3. School kan ouders informeren door mail, nieuwsbrieven, brieven, telefoontjes, gesprekken, facebook, Klasbord en op andere manieren.
Ik word op een voor mij juiste manier geïnformeerd over hoe het met mijn kind op school gaat.
4. Ik ben op de hoogte van ontwikkelingen van de klas van mijn kind. Denk hierbij aan uitstapjes, gastlessen, welke onderwerpen er in de klas behandeld worden, enzovoort.
5. Ik ben op de hoogte van de algemene schoolzaken. (Denk aan veranderende schooltijden, schoolfruit, afscheid van een juf, personele bezetting, enzovoort.)

Leerkrachten laten merken dat ze ouders belangrijk vinden.

1. Ik merk dat de leerkracht contact met ouders belangrijk vindt.
2. Ik werk samen met de leerkrachten aan de ontwikkeling van mijn kind.
3. Ik voel me gehoord door de leerkracht.
4. Ik merk dat de leerkracht mijn inbreng fijn vindt.

Gelijkwaardigheid. Het erkennen van elkaars expertise, kennis en inbreng.

1. Ik sta open voor opmerkingen van de leerkracht over mijn manier van opvoeden.

2. Ik sta open voor opmerkingen van de leerkracht over mijn manier van communiceren richting de leerkracht.
3. Ik sta open voor opmerkingen van de leerkracht over mijn manier van communiceren met mijn kind.
4. Ik sta open voor de manier van lesgeven van de leerkracht. Ook als het niet mijn manier zijn.

Ondersteuning huiswerk.

(Onder huiswerk worden ook activiteiten verstaan die thuis worden ondernomen en in het teken staan van de schoolse ontwikkeling. Denk bijvoorbeeld aan voorlezen, een verteltas of letterdoos bij kleuters.)

1. Als mijn kind huiswerk krijgt, praten we thuis over dat huiswerk.
2. Als mijn kind huiswerk maakt, begeleid ik mijn kind op een positieve manier.
3. Het is wenselijk dat er thuis en op school op dezelfde manier gewerkt wordt. De leerkracht maakt mij duidelijk hoe er op school gewerkt wordt en dus hoe het huiswerk gemaakt moet worden.
4. De leerkracht geeft duidelijke informatie over hoe ik kan ondersteunen bij het huiswerk van mijn kind.

Tijdgebrek bij ouders (werk, tweeverdieners, onregelmatig werken, hobby's)

1. Binnen het gezin is er voldoende tijd om contact te leggen met school en/of leerkracht.
2. Binnen het gezin wordt er tijd vrijgemaakt voor het schoolwerk van mijn kind.
3. Thuis is er, wanneer nodig, tijd om mijn kind te begeleiden bij huiswerk dat wordt meegegeven.
4. Ik ben tevreden over de hoeveelheid tijd die er beschikbaar is binnen het gezin om te besteden aan het schoolwerk van mijn kind.

Activiteit Visie op ouderbetrokkenheid

Doel van activiteit

- De school formuleert een heldere visie op ouderbetrokkenheid en de rol van ouders bij de ontwikkeling van het kind.
- Er ontstaat samenhang in ouderbetrokkenheid verhogende activiteiten.
- Er ontstaat draagvlak voor dit beleid binnen de school.

Theoretische achtergrond

Hoefgen & Ter Burg, 2013 geven aan dat het gedrag van de medewerkers van de school de visie op ouderbetrokkenheid zichtbaar en duidelijk moet zijn. Om dit te kunnen bereiken is een duidelijke visie en een expliciet beleid voorwaardelijk. De *gezamenlijke bedoeling* ontstaat door elke activiteit die de betrokkenheid van ouders moet stimuleren moeten samenhangen met de visie en het beleid van de school.

Uit alle informatie die van school naar ouders gaat, moet ook blijken hoe belangrijk de school het samenwerken met ouders vindt en hoe de school dat vorm wil geven.

Richtlijnen / Voorwaarden

1. Formuleer als school waarom je ouders wilt betrekken. Beschrijf welke meerwaarde de school ziet. Creëer draagvlak binnen het team en zorg dat alle leerkrachten de noodzaak voelen van het betrekken van ouders.
2. Spreek af wat je onder de term ouderbetrokkenheid verstaat.
3. Onderzoek door middel van de bijgeleverde vragenlijst de bevorderende en belemmerende factoren. Houdt met deze factoren rekening als je de ouderbetrokkenheid verhogende activiteiten gaat vormgeven en inzetten.
4. Kies naar aanleiding van punt 1 activiteiten uit die dat bewerkstelligen. Beschrijf per activiteit duidelijk het doel. Communiceer dat doel ook naar ouders.
5. Evalueer na maximaal een jaar door middel van het borgingsdocument het effect van de ingezette activiteiten.
6. Wijs iemand in het team aan die de kar gaat trekken. Deze persoon is verantwoordelijk voor de te nemen stappen, besluitvorming, borging en evaluatie. De school zorgt voor voldoende uren voor deze persoon om deze taak goed uit te kunnen voeren.

Praktische uitvoering

- Zet visie, beleid, afspraken, doelen, evaluatie op papier. Advies is om dit puntsgewijs te doen en geen hele verhalen op te schrijven.
- Probeer alle teamleden en ouders bij het ontwikkelen van visie en beleid te betrekken. Laat alle teamleden zich uitspreken over de visie en de doelen bij de activiteiten. Laat ouders meekijken wat een school wil inzetten. Laat voldoende ouders de vragenlijst over de factoren invullen.
- Geadviseerd wordt om tijdens enkele snel opvolgende teammomenten teamleden te informeren, visie en beleid te maken en doelgerichte activiteiten op te stellen. Maak vervolgens een planning met voldoende lucht en ruimte om dat in te voeren.
- Informeer teamgenoten in 1 á 2 keer over ouderbetrokkenheid, voordat er besluiten genomen moeten worden.

Onderzochte bevorderende en belemmerende factoren vanuit vragenlijst

Activiteit Startgesprekken

Doel van activiteit

- Door een startgesprek te houden met ouders leg je contact en creëer je vertrouwen, verbondenheid en een relatie tussen leerkracht en ouders vanaf het begin van het schooljaar.
- De leerkrachten krijgen informatie uit eerste hand over de kinderen in hun klas.

Theoretische achtergrond

Het organiseren van startgesprekken aan het begin van het schooljaar is één van de meest effectieve activiteiten om de betrokkenheid van ouders te vergroten (De Vries, 2014). In het startgesprek maken ouders en leraren kennis met elkaar en bouwen meteen een relatie op. Hierdoor nemen ouders en leerkrachten makkelijker contact met elkaar op en kunnen zij beter samenwerken. Doel van startgesprekken is contact, vertrouwen en verbondenheid creëren tussen school en ouders vanaf het begin dat de leerling de school binnenkomt.

De meerwaarde van het startgesprek wordt met name ervaren als er in volgende informele en formele oudergesprekken op wordt teruggekomen. Uitgangspunt is dat ouders voornamelijk zelf aan het woord zijn. Tijdens het gesprek zal de leerkracht een open en nieuwsgierige houding aan moeten nemen. Belangrijke vaardigheden daarbij zijn luisteren, doorvragen en samenvatten om te kijken of de ouder ook goed begrepen is.

Richtlijnen / Voorwaarden

1. Zorg ervoor dat ouders informatie geven over hun kind. Ouders zijn daarom zoveel mogelijk zelf aan het woord. Laat ouders dat ook voor de gesprekken weten.
2. Kom tijdens volgende oudercontacten terug op het startgesprek.
3. Nodig alle ouders uit en geef het een verplicht karakter.
4. Plan gesprekken in de tweede/derde week. Zo kent de leerkracht de kinderen al een klein beetje, maar hoeven ouders niet lang te wachten op een gesprek.

Praktische uitvoering

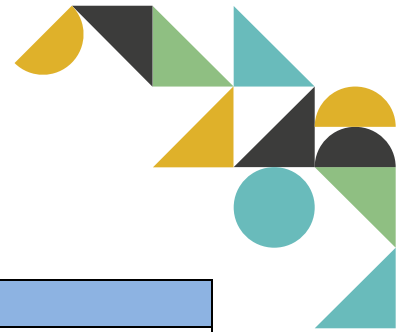
- Nodig alle ouders uit in de eerste weken van het schooljaar.
- Denk na over de voorbereiding. Ouders kunnen vragen mee naar huis krijgen die gesteld worden. De school kan ook een vragenlijst laten invullen. De school kan er ook voor kiezen aan te geven wat het doel is van het startgesprek.
- Denk na of leerlingen ook bij een startgesprek aanwezig zijn.
- Denk na of duocollega's samen de gesprekken doen of het verdelen.
- Advies is om 15 minuten voor een gesprek te plannen.
- Denk als school na of je van elk gesprek een verslag wil maken. Het voornaamste doel is om goed contact te maken, dus erg van belang is het maken van een verslag niet. Noteer wanneer nodig wel opvallende zaken.

Vragen voor ouders tijdens het startgesprek kunnen zijn:

- Welke droom heeft u voor uw kind?
- Hoe omschrijft u uw kind?
- Wat vindt u de sterke kanten van uw kind?
- Wat vindt u minder sterke kanten van uw kind?
- Waarmee motiveert u uw kind in de opvoeding?
- Wat demotiveert uw kind in het algemeen?
- Hoe ervaart u de opvoeding van uw kind?
- Zijn er punten in de ontwikkeling van uw kind waarover u zich zorgen maakt?
- Bemerkt u spanning bij uw kind als hij/zij naar school toe moet? En is die spanning dan te herleiden?
- Wat vindt uw kind leuk op school?
- Welke tip wilt u de leerkracht meegeven?
- Welke verwachting heeft u van uw kind?

Onderzochte bevorderende en belemmerende factoren vanuit vragenlijst

Activiteit Ouders goed en tijdig informeren

Doel van activiteit

- Ouders zijn op de hoogte van de ontwikkeling van hun kind en zaken die binnen de klas gaande zijn.
- De school spreekt af welk middel er gebruikt wordt bij welke boodschap.

Theoretische achtergrond

Als ouders weten wat kinderen leren en doen op school en gerichte vragen kunnen stellen, ontstaat er een rijker gesprek (Fan en Chen, 2001).

Duidelijk is dat naarmate leraren ouders vaker benaderen, ouders vaker geneigd zijn om ook te investeren in het school(se) leven van hun kinderen, ongeacht de klas waarin de kinderen zitten en ongeacht de sociaaleconomische achtergrond van de ouders. Dit kan bereikt worden door ouders op een begrijpelijke manier te informeren over de uitgangspunten van hun onderwijs.

Kinderen voelen dat ouders geïnteresseerd zijn en voelen hun steun. Dat zorgt ervoor dat kinderen positiever naar school kijken en beter gaan presteren. Henderson en Mapp (2002) geven aan dat als ouders de didactiek weten die school gebruikt, ze hun kind ook beter kunnen helpen.

Andersom geldt het goed informeren ook. Leraren moeten kennisnemen van de leefsituatie van ouders en kinderen. Ouders kunnen leraren informeren over hun eigen bezigheden en interesses en die van hun kinderen, waardoor leraren zich kunnen inleven in de thuissituatie en er een betere verbinding tussen thuis en school tot stand kan komen (Menheere & Hooge, 2010; Sardes, 2013).

Richtlijnen / Voorwaarden

1. Leerkrachten snappen dat ouders geïnformeerd moeten worden over wat hun kind doet en leert op school. Ouders informeren over bijvoorbeeld schooltijden, schoolfruit, nieuwe juf in een schoolnieuwsbrief school zorgt niet voor een hogere ouderbetrokkenheid. Het is erg van belang dat dat duidelijk is op een school.
2. Zorg dat de boodschap zo duidelijk gecommuniceerd wordt dat die voor alle ouders begrijpelijk is.
3. Spreek af welke middelen er worden gebruikt om ouders te informeren over wat hun kind leert en doet op school. Trek daar één lijn in.

Praktische uitvoering

In de theorie wordt niet duidelijk welke vormen van informeren het hoogste rendement opleveren. Er zijn de volgende opties:

- (Nieuws)brieven meegeven
- Mails versturen
- De schoolwebsite gebruiken
- Een ouderportaal gebruiken (bijvoorbeeld Parro van Parnassys, Klasbord, Digiduif, facebook)
- Een whatsappgroep aanmaken
- Ouders mondeling informeren
- Een muurkrant in de klas maken
- Enzovoort

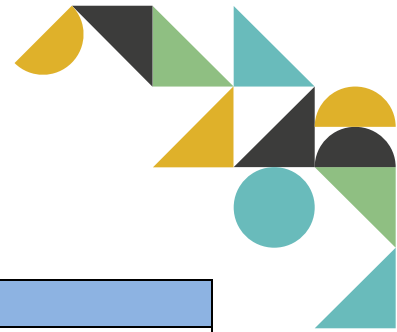
De scholen die een ouderportaal gebruiken zijn over het algemeen daar erg positief over. Advies is om dat in ieder geval te gaan inzetten.

De boodschap kan zijn:

- wat de kinderen leren / aan welke doelen er gewerkt wordt;
- welke activiteiten daaraan gekoppeld zijn;
- hoe ouders hieraan kunnen bijdragen;
- hoe ouders kunnen begeleiden bij huiswerk;
- welke uitstapjes er zijn;
- welke handvaardigheidslessen er gegeven worden;
- dat er een nieuwe stagiaire is;
- enzovoort.

Onderzochte bevorderende en belemmerende factoren vanuit vragenlijst

Activiteit Huiswerk

Doel van activiteit

- De school stelt de functie en het doel vast van huiswerk.
- Teamleden maken concrete afspraken over hoe huiswerk gegeven wordt en wat voor een huiswerk er gegeven wordt.
- De school bespreekt af hoe ze ouders informeren over hun rol bij het maken van huiswerk.

Theoretische achtergrond

Cooper, Lindsay en Nye (2000) geven aan dat ouders bij het begeleiden van huiswerk veelal met een oplossing bezig zijn en minder met het leerproces van het kind. Huiswerk heeft effect als kinderen geen druk ervaren van ouders. Wanneer huiswerk een meer vrijblijvend dan verplichtend karakter heeft, is de externe druk minder belemmerend. Daarnaast is het van belang dat kinderen steun voelen van ouders. Het samen kijken naar, hulp aanbieden ten behoeve van, en/of positief reageren op huiswerk draagt bij aan het leerproces van de leerling. De mate van ondersteuning en supervisie is cruciaal voor het succes van huiswerk.

Uit onderzoek van Menheere en Hooge (2010) blijkt dat het begeleiden bij huiswerk door ouders ook een negatief effect kan hebben. Zij zien een overwegend negatief effect als het gaat om rekenvaardigheid en ouderbetrokkenheid bij huiswerk. Volgens Menheere en Hooge kan dat komen doordat ouders andere strategieën gebruiken dan dat op school gebeurt.

Huiswerk kan zowel een educatieve, communicatieve als een politieke of profileringsfunctie hebben (Expertisecentrum TOP, 2013; Menheere & Hooge, 2010; Sardes, 2013; Van Voorhis, 2004). De educatieve functie van huiswerk ligt in de verbetering van de leerprestaties door extra inoefening. Daarnaast worden de studievaardigheden (plannen, verantwoordelijkheid nemen, doorzettingsvermogen, hulp leren vragen) erdoor vergroot.

De communicatieve functie stimuleert de vakinhoudelijke communicatie tussen school en ouder en ouder en kind. Een ouder ziet bijvoorbeeld wat een kind op school leert.

Tenslotte is er nog de politieke of profileringsfunctie. Ouders vinden soms dat huiswerk iets is wat bij school hoort. De school laat merken te voldoen aan dat verwachtingspatroon en geeft huiswerk.

Richtlijnen / Voorwaarden

1. Spreek als school af welke doelen de school wil bereiken bij het geven van huiswerk. Spreek af welke functies huiswerk hebben op de school. Dit is essentieel om te bepalen wat voor een huiswerk je mee geeft.
2. De school maakt duidelijk dat ouders de nadruk moeten leggen op het proces en niet op het uiteindelijk resultaat.
3. De school informeert de ouders over de didactiek van het huiswerk. Er wordt aangegeven welke strategieën gebruikt kunnen worden of hoe er moet worden geoefend.
4. De school organiseert huiswerk zo dat er een bepaalde vrijblijvendheid is. Niet elke kind moet verplicht zijn om hetzelfde huiswerk te maken. Dit wordt ook duidelijk naar ouders gecommuniceerd.
5. Echter, in de bovenbouw kan er gewerkt worden aan een geleidelijk overgang is naar het VO. Dat betekent huiswerk een meer verplicht karakter kan krijgen.
6. School organiseert huiswerk op zo'n manier dat er maatwerk geleverd wordt, maar dat het werkbaarheid blijft voor leerkrachten.

Praktische uitvoering

- Overleg waar mogelijk met ouders wat voor dat specifieke kind goed huiswerk is.
- Vraag huiswerk niet meer terug naar school. Organiseer het zo dat ouders het huiswerk van hun kind ook thuis kunnen nakijken. Of dat er niet nagekeken hoeft te worden.

- Sta stil bij de moeilijkheidsgraad. De leerling moet in staat zijn om de opdracht zelfstandig naar behoren te maken, maar de opdracht dient wel uitdagend genoeg te zijn.
- Vraag kinderen wat voor een huiswerk zij leuk vinden.
- Probeer zo min mogelijk werkblad als huiswerk te geven. Kijk of je spelletjes kan verzinnen die ouders en kind thuis kunnen doen.
- Spreek binnen de school af hoe lang een kind met ouders thuis met huiswerk bezig is en wat de frequentie is. Bijvoorbeeld vier keer in de week een kwartier.

Onderzochte bevorderende en belemmerende factoren vanuit vragenlijst

Handleiding vragenlijst borging/evaluatie

De onderzoeksgroep ouderbetrokkenheid heeft een aantal producten ontwikkeld dat de school kan inzetten om de ouderbetrokkenheid te verhogen. Deze producten zijn gemaakt naar aanleiding van het onderzoek. Scholen die aan de slag zijn gegaan met ouderbetrokkenheid en de acties hebben ingezet zijn wellicht benieuwd naar de bevinding van ouders en leerkrachten omtrent deze acties. Om dit inzichtelijk te maken is een borgingsdocument gemaakt in de vorm van een vragenlijst die de school kan gebruiken voor het evalueren van hun acties.

Doel vragenlijst

Het doel van deze vragenlijst is om de inzet omtrent de ingezette acties ten behoeve van ouderbetrokkenheid te evalueren. Het gaat hierbij om de acties aangaande:

- a) Visie en beleid van de school
- b) Startgesprekken
- c) Ouders goed en tijdig informeren
- d) Huiswerk

Wie vult de vragenlijst in?

Er zijn twee vragenlijsten ontwikkeld. Een voor leerkrachten en een voor ouders.

Geadviseerd wordt om zoveel mogelijk ouders de vragenlijst te sturen of een bewuste selectie te maken zodat de resultaten representatief zijn. Het is raadzaam de ouders per kind de vragenlijst in te laten vullen om op die manier ook klas/leerkracht-specifieke informatie te kunnen verkrijgen.

Hoe wordt de vragenlijst afgenomen?

Het advies is om de vragenlijst digitaal af te nemen. Hierdoor zijn de gegevens gemakkelijker te analyseren. Daarnaast is het eenvoudiger om de vragenlijst te verspreiden wanneer dit digitaal gebeurt. Hiervoor kan Google Forms gebruikt worden. Als u contact opneemt, kunnen wij dit binnen Google Forms delen. Bedenk welke ouders mogelijk ondersteuning kunnen gebruiken bij het invullen van de vragen.

Vragenlijst ouderbetrokkenheid
leerkrachten

*Vereist

Visie en beleid

Ik weet waarom de school ouderbetrokkenheid belangrijk vindt *

	1	2	3	4	
(Bijna) nooit, helemaal niet mee eens	☐	☐	☐	☐	(Bijna) altijd, helemaal mee eens

Ik weet wat de school onder ouderbetrokkenheid verstaat *

	1	2	3	4	
(Bijna) nooit, helemaal niet mee eens	☐	☐	☐	☐	(Bijna) altijd, helemaal mee eens

Ouderbetrokkenheid vind ik een belangrijk doel van onze school

screenshot Google Forms

Hoe worden de ingevulde vragenlijsten verwerkt?

De score per actie wordt berekend en de school kan daar via grafieken of tabellen een overzicht uit genereren. De school analyseert de uitkomsten naar eigen inzicht en bespreekt deze in het team. Deze

uitkomsten leiden tot een gesprek binnen het team over de inzet van de acties en de bevindingen van de ouders aangaande de ingezette acties. Het gesprek heeft altijd als doel de ouderbetrokkenheid te verbeteren. Er wordt besproken hoe men omgaat met de uitkomsten en hoe de ingezette acties worden geoptimaliseerd voor de eigen school. Ten behoeve van het bespreken van de uitkomsten kan rekening gehouden worden met de volgende vragen:

- Wat wordt gewijzigd ten behoeve van de verbetering van de ouderbetrokkenheid?
- Waarom/Op basis waarvan wordt dit gewijzigd?
- Hoe wordt dit gewijzigd?
- Wie is verantwoordelijk voor deze wijziging?
- Wie voert deze wijziging uit?
- Wanneer worden deze wijziging uitgevoerd?
- Wanneer wordt de verbeterde actie uitgevoerd?
- Hoe worden ouders/leerkrachten hierover geïnformeerd?

Vragenlijst Leerkrachten

Uit vele onderzoeken is gebleken dat een grote mate van ouderbetrokkenheid de opbrengsten van de kinderen verhoogd. De afgelopen periode hebben wij als school activiteiten ingezet die hieraan bijdragen.

Met behulp van een aantal stellingen willen wij helder krijgen of we op de goede weg zijn of dat we ergens iets moeten aanpassen. In deze vragenlijst wordt per activiteit een aantal vragen gesteld waarmee wij een beeld willen krijgen van de inzet op onze school. De uitkomsten leiden uiteindelijk tot een teamgesprek met als doel de activiteiten te verbeteren.

Vragenlijst evaluatie/borging

U kunt per stelling steeds kiezen uit de volgende antwoorden:

- 1 (bijna) nooit; helemaal mee oneens
- 2 af en toe; enigszins mee oneens
- 3 vaak; enigszins mee eens
- 4 (bijna) altijd; helemaal mee eens

Visie en beleid

Met deze vragen willen wij weten of bij jou voldoende duidelijk is waarom wij ouderbetrokkenheid belangrijk vinden of dat we hieraan nog aandacht moeten besteden.

1. Ik weet waarom de school ouderbetrokkenheid belangrijk vindt
2. Ik weet wat de school onder de term ouderbetrokkenheid verstaat
3. Ouderbetrokkenheid vind ik een belangrijk doel van onze school
4. Ik weet dat er beleid op ouderbetrokkenheid is vastgelegd
5. Ik weet wat de belemmerende en bevorderende factoren zijn van de school ten aanzien van de ouderbetrokkenheid
6. Ik weet welke activiteiten de school uitvoert om de ouderbetrokkenheid te verhogen.
7. Ik weet wie verantwoordelijk is voor het traject om de ouderbetrokkenheid te verhogen, voor de besluitvorming daarover en voor de borging en evaluatie van de betrokkenheid verhogende activiteiten.

Startgesprekken

We hebben afgesproken elk jaar startgesprekken te voeren. Met deze vragen willen we in kaart krijgen welke afspraken of onderdelen hiervan goed verlopen en welke nog aandacht behoeven.

1. Tijdens mijn startgesprekken geven ouders genoeg informatie over hun kind om een goed beeld te kunnen vormen
2. Ouders weten vooraf wat ze kunnen verwachten van het startgesprek
3. Ik kom tijdens volgende oudercontacten terug op gemaakte afspraken vanuit het startgesprek
4. Ik nodig alle ouders uit voor een startgesprek
5. Ik vind dat de school ouders op de juiste manier voorbereidt op het startgesprek
6. Ik ben tevreden over de gesprekkencyclus bij ons op school

7. Ik vind dat wij als school een goede afspraak hebben gemaakt over de aanwezigheid van de leerling bij het startgesprek
8. Ik vind de afgesproken duur voor het startgesprek goed

Ouders goed en tijdig informeren

Over ouders goed en tijdig informeren hebben we afspraken gemaakt. De volgende stellingen leiden tot inzicht over hoe jij die hebt geïnterpreteerd en de afspraken toepast.

1. Ik weet dat de ouderbetrokkenheid toeneemt als ik ouders regelmatig informeer over wat het kind doet en leert op school
2. Ik informeer ouders in zo'n frequentie dat ouders een goed beeld hebben wat hun kind doet en leert
3. Ik denk na over hoe ik ervoor zorg dat de door mij verstuurd informatie voor alle ouders begrijpelijk is
4. De school heeft afgesproken op welke manier ouders worden geïnformeerd over wat het kind doet en leert
5. Ik vind dat de school de juiste manieren heeft gekozen om ouders te informeren over wat het kind doet en leert
6. Er zit variatie in de informatie die ik aan ouders stuur over wat hun kind doet en leert (denk aan doelen rekenen/taal/woordenschat, sociaal-emotionele doelen, gastles, knutselmiddag, gym, uitstapjes etc..)

Huiswerk

Ook over huiswerk hebben we bepaalde afspraken gemaakt. Met het beantwoorden van de volgende stellingen krijgen we helder waar nog aandachtspunten liggen.

1. Het aantal keer dat ik huiswerk aanbied is:
 - a. Nooit
 - b. Ongeveer 1 keer per maand
 - c. Ongeveer 2 keer per maand
 - d. Ongeveer 1 keer per week
 - e. Meerdere keren per week
2. Ik weet wat wij als school willen bereiken met het geven van huiswerk (doel/functie)
3. Ik maak ouders duidelijk dat de nadruk moeten liggen op het proces tijdens het ondersteunen bij huiswerk
4. Ik informeer alle ouders over de juiste didactische aanpak van het betreffende vak
5. Ik geef de ouder de keuze om samen met hun kind huiswerk te maken
6. Het lukt mij om huiswerk op maat aan te bieden
7. Ik ben tevreden over hoe huiswerk op mijn school wordt georganiseerd

Vragenlijst Ouders

De afgelopen tijd hebben we als school een aantal activiteiten ingezet om u als ouder meer te betrekken bij het onderwijs van uw kind. We hebben startgesprekken ingevoerd. Daarnaast zijn we u meer gaan informeren over wat uw kind doet en leert in de klas. Verder hebben we goed gekeken hoe we omgaan met huiswerk.

Wij zijn zeer geïnteresseerd in hoe u tegen bovenstaande acties aankijkt. We vragen u onderstaande vragen te beantwoorden. Zo krijgen wij een goed beeld wat u vindt. Aan de hand daarvan kunnen wij aanpassingen doen of doorgaan op de ingeslagen weg.

Tekst bij vragen over startgesprekken:

Dit jaar hebben we startgesprekken gevoerd op onze school. Uw rol was daarin belangrijk. We willen graag weten hoe u dit hebt ervaren.

Tekst bij vragen over informeren ouders:

We hebben u geprobeerd duidelijker te maken wat uw kind doet en leert op school. We willen graag weten hoe u dit hebt ervaren.

Tekst bij vragen over huiswerk:

We zijn huiswerk op een iets andere manier gaan benaderen. We willen niet meer dat het een verplichting is. We willen ouders duidelijker maken hoe kinderen hun huiswerk moeten maken en hoe wij bepaalde dingen op school aanleren. Ook hebben we aangegeven dat het thuis huiswerk maken in een goede sfeer belangrijk is.

Vragenlijst evaluatie/borging

U kunt per stelling steeds kiezen uit de volgende antwoorden:

- 1 (bijna) nooit; helemaal mee oneens
- 2 af en toe; enigszins mee oneens
- 3 vaak; enigszins mee eens
- 4 (bijna) altijd; helemaal mee eens

Startgesprekken

1. Ik heb een startgesprek gehad dit schooljaar
2. Ik geef tijdens het startgesprek genoeg informatie over mijn kind om de leerkracht een goed beeld te laten krijgen
3. Ik weet voorafgaand aan het startgesprek wat ik moet vertellen over mijn kind
4. Ik merk dat de leerkracht wat doet met de gemaakte afspraken vanuit het startgesprek
5. Ik ben tevreden over het aantal vaste gesprekken op school (3: startgesprek, februari en eind schooljaar)
6. Ik ben tevreden over de schoolafpraak dat kinderen (vanaf een bepaalde groep) bij het startgesprek aanwezig zijn
7. Ik vind dat mijn kind bij het startgesprek moet zijn
8. Ik vind dat er voldoende tijd is genomen voor het startgesprek

Ouders goed en tijdig informeren

1. De leerkracht informeert mij op zo'n manier dat ik weet wat mijn kind doet en leert
2. Ik begrijp de informatie die ik krijg over wat mijn kind doet en leert
3. Ik vind dat de school de juiste manieren heeft gekozen om mij te informeren
4. Er zit voldoende variatie in de informatie die ik van school krijg (denk aan doelen rekenen, taal, woordenschat, sociaal-emotionele doelen, gastles, knutselmiddag, gym, uitstapjes etc..)

Huiswerk

1. Mijn kind maakt thuis huiswerk
 - a. Nooit, mijn kind maakt thuis geen huiswerk
 - b. Ongeveer 1 keer per maand
 - c. Ongeveer 2 keer per maand
 - d. Ongeveer 1 keer per week
 - e. Meerdere keren per week
2. Ik weet waarom de school mijn kind huiswerk meegeeft
3. De leerkracht heeft mij verteld hoe ik ervoor moet zorgen dat er een goede sfeer is bij het maken van huiswerk
4. De leerkracht heeft mij verteld hoe ik het huiswerk kan uitleggen (Ik weet hoe dingen op school worden uitgelegd)
5. Ik weet dat het maken van huiswerk een eigen verantwoordelijkheid is
6. Ik vind het gegeven huiswerk passend bij mijn kind
7. Huiswerk wordt op school goed georganiseerd

